

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

INTERACTIO – NA DALJINU – 141. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 8.12.2020.–10.12.2020.

Mišljenje Europskog odbora regija – Prema održivijem turizmu za gradove i regije EU-a

(2021/C 37/02)

Izvjestitelj: Manuel Alejandro CARDENETE FLORES (ES/RE), zamjenik ministra turizma, obnove, pravosuđa i lokalne uprave Autonomne zajednice Andaluzije

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Uvodne napomene

1. naglašava da je **turizam strateški sektor**, instrument za integraciju i ključni pokretač socioekonomskog oporavka, koji čini više od 10 % bruto domaćeg proizvoda EU-a i zapošljava 26 milijuna ljudi, a ujedno predstavlja 6 % ukupnog izvoza EU-a;
2. naglašava važnost **prometa i mobilnosti kao ključnih elemenata socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije** EU-a, ističući potrebu za pametnim i održivim rješenjima za mobilnost, posebno u onim regijama čiji je gospodarski razvoj najugroženiji zbog isključive ovisnosti o zračnom i pomorskom prometu;
3. ističe da velika raznolikost putnika, u društvenom, kulturnom, dobnom i dohodovnom smislu, nudi razne poslovne mogućnosti za mnoge poduzetnike, od multinacionalnih poduzeća do mikropoduzeća. Turistički ekosustav obuhvaća aspekte kao što su smještaj, promet, gastronomija, kultura, sport i rekreacija, kao i usluge organizatora putovanja. U sektoru je aktivno oko 2,4 milijuna poduzeća, od čega su više od 90 % MSP-ovi;
4. podržava preporuke i smjernice Svjetske turističke organizacije (UNWTO), kao i viziju inicijative „Jedan planet” za održivi oporavak turizma i promicanje ciljeva održivog razvoja Programa UN-a do 2030. u području turizma i prometa;
5. podržava definiciju **održivog turizma** WTO-a u kojoj se on opisuje kao „turizam koji u potpunosti uzima u obzir trenutačne i buduće gospodarske, društvene i okolišne učinke, uzimajući u obzir potrebe posjetitelja, predmetnog sektora, okoliša i zajednica domaćina”;
6. naglašava da je **kriza uzrokovana virusom SARS-CoV-2** donijela drastične promjene, s nemjerljivim gubitkom ljudskih života i razornim ekonomskim posljedicama koje su teško pogodile Europu i prouzročile osobne gubitke, ozbiljne financijske poteškoće i bankrot mnogih poduzeća, **posebno u turističkom i prometnom sektoru**;
7. uviđa da su te poteškoće još veće u slučaju najudaljenijih regija EU-a, koje u velikoj mjeri ovise o turističkom sektoru i čiji su izgledi za gospodarski oporavak ozbiljno ugroženi zbog njihove gotovo isključive ovisnosti o zračnom prometu i nedostupnosti drugih načina prijevoza;
8. naglašava potrebu za promicanjem održivih turističkih usluga kojima se uzima u obzir bogata povijesna i kulturna baština Europe, kao i njezina jedinstvena prirodna baština;

9. podsjeća na transversalnu prirodu turizma koju je ova kriza pokazala, s obzirom na to da pad turističke aktivnosti utječe ne samo na sektore kao što su hotelijerstvo, ugostiteljstvo ili promet već i na mnoga područja gospodarstva s visokom vrijednošću;

10. ističe da Europa mora zadržati proaktivan i predvodnički stav u ovoj i mogućim budućim krizama te na vrijeme poduzeti potrebne mjere kako bi se **spriječio kolaps** turističkog sektora;

11. uviđa da je aktualna zdravstvena kriza uzrokovana COVID-om 19 ukazala na posebnu ranjivost turizma u otočnim regijama, koje raspolažu oskudnim resursima;

12. podsjeća države članice i institucije EU-a na važnost **dodjeljivanja dostatnih financijskih sredstava** za spašavanje tog sektora, kao i na važnost razvijanja **dugoročne europske politike** u području održivog i kvalitetnog **turizma** koja bi se temeljila na poštovanju okoliša i na borbi protiv klimatskih promjena;

13. smatra da treba prijeći na djela i dodatno poboljšati postojeće turističke i prometne modele kako bi se zajamčila njihova potpuna održivost u socijalnom, gospodarskom i okolišnom pogledu, a ova **kriza iskoristila za pokretanje rasprave koja će postaviti temelje za otpornost i održivost** turističkog i prometnog sektora u budućnosti;

O utjecaju COVID-a 19 na sektor turizma i prometa u Europi te kratkoročnom i srednjoročnom odgovoru EU-a u pogledu oporavka i otpornosti: paket za turizam i promet

14. naglašava kako je WTO procijenio da su gubici prouzročeni pandemijom u svjetskoj turističkoj industriji u prvih pet mjeseci 2020. već bili više od trostruko veći od gubitaka zabilježenih tijekom međunarodne financijske krize 2009. ⁽¹⁾;

15. poziva na bolju koordinaciju **među državama članicama** u uvođenju zabrana i mjera ograničenja kretanja kako bi se olakšao oporavak tog sektora, smanjila zbrka među turistima, a ljudi ohrabрили da idu na putovanja; pozdravlja inicijative Europske komisije i Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti usmjerene na pružanje objektivnih i točnih informacija o razvoju pandemije;

16. naglašava da je za ponovno pokretanje turizma važno donošenje zajedničke strategije za mobilnost ljudi unutar EU-a kako bi se potaknulo veće povjerenje u putovanja, posebno testiranjem na COVID-19 na polazištu, odnosno prije početka putovanja, čime bi se povećala sigurnost putovanja i izbjegla potreba za karantenom;

17. pozdravlja **brz odgovor EU-a za spašavanje turizma i prometa**, a posebno komunikaciju Europske komisije „Turizam i promet od 2020. nadalje” te njezine popratne preporuke i smjernice (paket za turizam i promet), koje su državama članicama pomogle u naporima da ponovno uspostave sigurno, slobodno i neograničeno kretanje te da iznova otvore unutarnje granice, počnu rješavati krizu likvidnosti i vrate povjerenje potrošača;

18. također pozdravlja donošenje **privremenog okvira za mjere državne potpore** ⁽²⁾ kojim se državama članicama omogućuje pružanje veće potpore poduzećima; pozdravlja i novi **europski instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji** ⁽³⁾ (SURE), kojim se osigurava održavanje dohotka kućanstava i očuvanje proizvodnih kapaciteta i ljudskog kapitala poduzeća i gospodarstva, inicijativu REACT-EU ⁽⁴⁾, koja upravljačkim tijelima omogućava preraspodjelu sredstava dodijeljenih iz europskih strukturnih i investicijskih fondova kako bi se suočila s najhitnijim posljedicama krize, **Europski fond za prilagodbu globalizaciji**, koji mogu koristiti osobe zaposlene u turističkom sektoru koje su otpuštene zbog krize, te projekte kao što je internetska platforma „Re-open EU” ⁽⁵⁾ koja sadržava ažurirane informacije o ograničenjima putovanja u Europi, javnom zdravlju i sigurnosnim mjerama;

19. cijeni napore Komisije da promiče protok **većih iznosa državnih potpora** namijenjenih spašavanju europskih poduzeća te predlaže da pojedina pravila (uključujući izmijenjeno pravilo *de minimis*) ostanu na snazi koliko god je to potrebno u regijama koje su posebno pogođene krizom;

⁽¹⁾ <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.4>

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0139>

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/2020_mff_reacteu_en.pdf

⁽⁵⁾ <https://reopen.europa.eu/hr/>

20. potiče sve države članice da **iskoriste sve vrste pomoći** koje su privremeno dopuštene navedenim okvirom kako bi se zadovoljile hitne potrebe u pogledu likvidnosti, obrtnog kapitala i ulaganja te kako bi se omogućilo spašavanje **poduzeća** koja su teško pogođena pandemijom COVID-a 19 ⁽⁶⁾, čime bi im se omogućilo da se restrukturiraju i dodatno razviju svoje poslovanje;

21. pozdravlja mjere koje su dogovorile države članice EU-a, a koje su, prema riječima predsjednika Odbora regija, „primjer solidarnosti” i navodi da je od ključne važnosti da se proračun EU-a i **plan oporavka** bez odgode stave na raspolaganje gradovima i poduzećima u svim europskim gradovima, regijama i selima kako bi se uhvatili u koštac s ovom krizom dosad nezabilježenih razmjera;

22. traži da se ulože naponi u postizanje sporazuma kako bi se ostvarilo istinsko partnerstvo među svim razinama **upravljanja**, uz promicanje zajedničke odgovornosti i uz izbjegavanje prekomjerne centralizacije;

23. poziva Komisiju da u suradnji s državama članicama donese skup smjernica i kontrolnih popisa EU-a za lokalne i regionalne vlasti koji će služiti kao **upute za početne dane katastrofa**, i prije pokretanja nacionalnih i europskih mjera; napominje da smjernice sadržane u paketu za turizam i promet već predstavljaju izvrsnu referentnu vrijednost;

24. smatra da su mjere sadržane u **paketu za turizam i promet** važan prvi korak čiji je cilj poboljšanje kapaciteta reaktivnosti lokalnih turističkih odredišta na nove valove pandemije i druge moguće katastrofe koje bi mogle predstavljati izazov za oporavak tog sektora;

25. smatra da je zbog pandemije potrebno hitno osmisliti nove strategije kojima će se poduprijeti hotelijersko-ugostiteljski sektor i razvoj turističkih aktivnosti na lokalnoj razini, kao što su ruralni turizam, lokalna gastronomija ili lokalne tradicije. Trendovi su se promijenili na globalnoj razini pa su manje turističke lokacije i izolirana odredišta, na kojima obitelji i manje skupine mogu sigurno putovati, postali privlačniji. Kako bi turizam preživio u sljedeće dvije – tri godine, naše turiste moramo usmjeriti na naša odredišta;

26. naglašava da bi se **troškovi koji proizlaze iz mjera predostrožnosti povezanih s COVID-om 19 u javnom prijevozu** mogli uključiti u ugovore o javnim uslugama, čime bi se izbjegao prijenos visokih dodatnih financijskih opterećenja na tijela nadležna za prijevoz, a to su često lokalne i regionalne vlasti;

27. podupire dugoročno **postupno ukidanje viza** kako bi se potaknuo dolazak posjetitelja iz trećih zemalja i turiste ohrabrilo da se vrate u Europu;

28. nada se da će se u budućnosti o svakoj odluci nacionalnih vlasti o zabrani putovanja i privremenom zatvaranju granica unaprijed obavješćivati europske vlasti, kao i pogranične regije, kako bi se poboljšala koordinacija i zajamčio pravovremeni pristup informacijama;

29. odlučno podupire europski plan oporavka kako bi se doprinijelo otklanjanju gospodarske i socijalne štete prouzročene pandemijom COVID-a 19, pokretanju europskog oporavka te očuvanju i stvaranju radnih mjesta;

O potrebi za poduzimanjem mjera kako bi turizam postao održiviji

30. napominje da je turizam posljednjih godina jedan od najbrže rastućih sektora; taj je rast iznio na svjetlo dana **teškoće u postizanju uravnoteženog razvoja** u smislu gospodarske, okolišne i socijalne **održivosti**;

31. pozdravlja komunikacije Komisije „Europa, vodeće svjetsko turističko odredište – novi politički okvir za turizam u Europi” (2010.) i „Europska strategija za veći rast i radna mjesta u obalnom i pomorskom turizmu” (2014.);

32. napominje da se turizam sada suočava s **novim izazovima koji imaju velik utjecaj i na koje će se morati odgovoriti**, kao što su klimatske promjene, sve veća zagušenost prometa, prekomjerni pritisak na infrastrukturu, potrošnja vode i energije, degradacija okoliša, problem kojem treba dati prioritet i hitno ga riješiti, gubitak identiteta i poštovanje autentičnosti lokalnih zajednica;

⁽⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1587137448000&uri=CELEX:52020DC0112>

33. navodi da turizam može poslužiti kao ogledni primjer djelatnosti u održivoj ekološkoj tranziciji na koju se poziva u zelenom planu i smatra da Europa može postati prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. godine, bilo u procesima gospodarske prilagodbe digitalnom dobu ili promicanjem ravnopravnosti i socijalne uključenosti, te odlučno potiče institucije EU-a i države članice da poduzmu potrebne mjere za postizanje tih ciljeva;

34. uviđa da će se ti ciljevi postići samo ako se uspostave na čvrstim temeljima kojima se precizno utvrđuju područje primjene, obveze i posljedice koje podrazumijeva pokretanje istinskog održivog razvoja predmetne djelatnosti, uz snažnu predanost jamčenju njihove provedbe;

O prijevoznim sredstvima za putovanja

35. podsjeća na to da se **turizam** sastoji od složenog vrijednosnog lanca mnogih dionika koji su **izravno povezani s djelatnostima putničkog prijevoza**;

36. ukazuje na potrebu za tim da se u turističkom sektoru postigne napredak prema ostvarivanju kružnog gospodarstva;

37. napominje da predviđanja UNWTO-a i Međunarodnog prometnog foruma upućuju na povećanje emisija ugljika povezanih s prometom u turističkom sektoru za oko 25 % do 2030.;

38. stoga je svjestan da je potrebno ispitati, te uvesti ili provesti, načine za bolje povezivanje europskih gradova i regija, dati prednost manje zagađujućim rješenjima i istražiti poboljšanja intermodalnosti u skladu s konačnim ciljem zelenog plana; ujedno pozdravlja činjenicu da je Komisija 2020. pokrenula **strategiju za pametnu i održivu mobilnost**;

39. odlučno potiče države članice EU-a da udruže napore kako bi se hitno riješio problem nedostatka održivih prijevoznih alternativa i uložilo u razvoj i valorizaciju dugolinijskih željezničkih ruta, uključujući noćne vlakove, čime bi niskouglijčna putovanja postala privlačnija opcija;

40. podržava **davanje državnih potpora zračnim prijevoznicima** pod uvjetom da se potonji obvežu na ispunjavanje ciljeva **smanjenja emisija onečišćujućih tvari**;

41. napominje da bi to obvezivanje trebalo poticati **u različitim oblicima prijevoza**, kako u cestovnom tako i u pomorskom prometu, s posebnim naglaskom na brodovima za kružna putovanja, zbog njihova velikog utjecaja na okoliš;

42. žali zbog manje **potpore autobusnom i željezničkom prijevozu** (ključnim oblicima lokalnog i regionalnog prijevoza) u odnosu na zrakoplovstvo, čime se stvara veći pritisak na financiranje održivijih načina prijevoza; poziva na snažnu predanost širenju mogućnosti za održivu mobilnost u cijeloj Europi pomoću željezničkog prijevoza i podsjeća na to da je Komisija među ciljeve za 2021. uvrstila **povećanje doprinosa željezničkog sektora održivom turizmu** u EU-u;

43. skreće pozornost na važnost toga da se u okviru primjene budućih mjera za emisije CO₂ u zračnom i pomorskom prometu, predviđenih u europskom zelenom planu i novoj strategiji za održivu mobilnost, provede procjena njihovog učinka u najudaljenijim regijama EU-a, čija ekonomska i socijalna kohezija uvelike ovisi o zračnom i pomorskom prometu, kako za mobilnost njihovih građana tako i za razvoj njihovih gospodarskih aktivnosti;

44. naglašava potrebu za **financijskom potporom** kako bi se **javnim prijevoznicima** koji su se suočili sa znatnim padom prihoda omogućilo da razviju održiviji vozni park koji čine vozila s nultim i niskim emisijama;

45. izražava interes za rad na **inicijativama za povezivanje putovanja vlakom s otkrivanjem kulturne baštine i turizmom** u razdoblju nakon krize, za razvoj programa #DiscoverEU i za blisku suradnju s predstavnicima regija EU-a u cilju promicanja mogućnosti koje nudi željeznički turizam za vrijeme Europske godine željeznica (EYR2021) i nakon nje;

46. ističe važnost **prepoznavanja mreže EuroVelo (7) kao još jedne transeuropske prometne mreže (TEN-T)**, uz postojeće mreže cesta, željeznica ili unutarnjih plovnih putova, što će biciklističku infrastrukturu učiniti sigurnijom, izravnijom, sveobuhvatnijom i povezanom te na taj način koristiti svim kategorijama biciklista i dati značajan dodatan poticaj biciklističkom turizmu;

(7) Europska mreža koja se sastoji od 17 dugolinijskih biciklističkih ruta koje obilaze i povezuju cijeli kontinent.

O utjecaju na prirodni okoliš

47. izražava zabrinutost zbog toga što bi globalno zagrijavanje moglo smanjiti privlačnost ili čak ugroziti egzistenciju određenih turističkih destinacija te iznova potvrđuje svoju odlučnost u pravovremenoj **borbi protiv klimatskih promjena** u skladu s posljednjim znanstvenim spoznajama pomoću niza inicijativa i političkih mjera utvrđenih u mišljenjima Europskog odbora regija;

48. podsjeća na to da će ta borba biti ključna za sudbinu mnogih obalnih i otočnih regija zbog rastuće razine mora, skijališta pogođenih nedostatkom snijega i regija pogođenih šumskim požarima, poplavama ili olujnim nevremenima ⁽⁸⁾;

49. smatra da turizam može znatno doprinijeti europskoj ambiciji **kružnog gospodarstva** i ustraje u tome da bi regije i gradovi trebali sudjelovati u raspravi o načinu promicanja programa na terenu;

50. preporučuje da se u sklopu turističkog i prometnog sektora potakne ponuda **klimatski neutralnih proizvoda** upotrebom čiste energije, smanjenjem korištenja štetnih kemikalija i plastike te postupcima recikliranja kišnice i otpadnih voda iz kućanstava ⁽⁹⁾, čime se znatno smanjuje potražnja za pitkom vodom iz opskrbe mreže, kao i recikliranjem otpada; ujedno poziva na sustavnije korištenje tih sustava;

51. ukazuje na potrebu za pružanjem **veće potpore biciklističkom turizmu** od kojeg lokalna gospodarstva imaju koristi jer se posjećuju područja koja se obično ne obilaze u sklopu tradicionalnog turizma i koriste usluge lokalnih poduzeća; osim toga, za to potrebna infrastruktura pogoduje i lokalnom stanovništvu jer pruža bolju povezanost koja doprinosi osiguravanju dugoročne održivosti lokalnih zajednica;

52. podržava nastavak djelovanja radne skupine GU-a MARE i europske broderske industrije u području isteka životnog vijeka plovila kako bi se osmislio zajednički plan EU-a na polju istraživanja i inovacija usmjeren na povećanje recikliranja materijala za izgradnju brodova;

53. ističe važnost promicanja održivog obalnog pomorskog turizma kojim se jačaju aktivnosti tumačenja i očuvanja morskog okoliša. Također prepoznaje velik potencijal u **plovidbi, sportovima na vjetru i valovima, ronjenju i općenito vodenim sportovima** za znanost, osviještenost o okolišu, kartiranje oceana i istraživanje okolišnih pitanja;

54. ističe **važnost turizma za ruralni razvoj**, koji se više ne bi trebao tumačiti isključivo u smislu poljoprivrednog razvoja već smatrati pokretačem napretka slabije razvijenih ruralnih područja sa zanemarivim udjelom poljoprivrednog zemljišta i niskom produktivnošću, ali koja su izuzetno važna zbog svoje okolišne i krajobrazne vrijednosti i zaštite biološke raznolikosti; iz tog bi razloga europske institucije trebale uložiti odgovarajuće napore kako bi turizam i mogućnosti koje on pruža uključile u strategiju za biološku raznolikost, strategiju „od polja do stola”, novu zajedničku poljoprivrednu politiku i mrežu Natura 2000 te u dugoročnu viziju za ruralna područja;

55. smatra da je važno promicati održiviji turizam s većom dodanom vrijednošću za regije uključivanjem lokalnih proizvoda u turističku ponudu, kao i da je potrebno promicati prirodna i zaštićena područja i potencijal neba kao turističkog resursa (astroturizam);

56. ističe važnost upotrebe digitalnih tehnologija utemeljenih na 5G, internetu stvari, umjetnoj inteligenciji i velikoj količini podataka za pružanje inovativnih, održivih i prilagodljivih pametnih turističkih usluga s visokom dodanom vrijednošću s pomoću kojih bi se u svim regijama, a naročito u ruralnim područjima, mogli potaknuti novi, učinkovitiji, pristupačniji i uključiviji turistički modeli; usto naglašava važnost raspolaganja telekomunikacijskim tehnologijama koje osiguravaju dostatnu povezivost u ruralnim područjima;

O socijalnim i gospodarskim posljedicama i potrebi da se spriječi doživljavanje turizma kao problema

57. podsjeća na to da turizam, a posebno **prekomjerni turizam** (koji premašuje fizičke, ekološke, socijalne, ekonomske, psihološke ili političke kapacitete odredišta) ⁽¹⁰⁾, kao i sve ljudske aktivnosti, utječe na socijalno okruženje u kojem se ta aktivnost odvija;

⁽⁸⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2017\)603932](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2017)603932)

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/pdf/BEMP-5.7-FINAL.pdf>

⁽¹⁰⁾ U nedavnoj studiji Europskog parlamenta utvrđeno je da je 105 odredišta u Europskoj uniji izloženo riziku od prekomjernog turizma. Vidjeti: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU\(2018\)629184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU(2018)629184_EN.pdf)

58. naglašava da treba izbjegavati negativne učinke prekomjernog turizma, koji podrazumijevaju povećano zagušenje prometa, pritisak na infrastrukturu, veću potražnju za energijom i vodom, uništavanje okoliša, oštećivanje povijesnih lokaliteta i spomenika, gubitak identiteta i autentičnosti te sve veće troškove života za lokalne stanovnike, uz rastuće nejednakosti među njima; smatra da bi institucije EU-a i države članice trebale hitno razmotriti uvođenje mjera i inicijativa kako bi se izbjegao negativan učinak prekomjernog turizma;

59. naglašava da promicanje i razvoj turizma u ruralnim područjima mogu dovesti do gospodarskog razvoja i stvaranja bogatstva te doprinijeti privlačenju stanovništva ili zaustavljanju opadanja broja stanovnika u područjima pogođenima depopulacijom;

60. preporučuje uvođenje politika usmjerenih na promicanje i osnaživanje žena. Žene igraju ključnu ulogu u očuvanju turističkih poduzeća jer su one glavni akteri u borbi protiv depopulacije. Osiguravanje njihove zapošljivosti jamstvo je za zadržavanje stanovništva u određenom području. To podrazumijeva procjenu njihovih potreba i pružanje ciljanog osposobljavanja uz pomoć instrumenata za stjecanje vještina i povećanje konkurentnosti;

61. ističe da pojedini modeli turizma koji se temelje na intenzivnoj upotrebi jeftinih prijevoznih sredstava i masovnim putovanjima potiču prekomjerni turizam, dok društveni mediji i platforme za razmjenu među dionicima također mogu igrati ulogu u prekomjernom oglašavanju određenih odredišta; stoga poziva na pokretanje rasprava o rastu i kvaliteti turizma;

62. prepoznaje Barcelonsku deklaraciju **Mreže europskih regija za konkurentan i održiv turizam (NECSTouR) „Bolja mjesta za život, bolja mjesta za posjećivanje”** kao mjerilo koje pokazuje da sektori turizma i kulturne baštine, kako materijalne tako i nematerijalne, mogu blisko surađivati u korist europskih građana i kulturne baštine;

63. ističe da **turizam treba promatrati kao dio rješenja, a ne kao problem** i stoga ukazuje na potrebu za izradom prijedloga za nove aktivnosti, različite od onih koji se već provode, te za odlučnijim poticanjem onih koje su već u upotrebi, ukazujući na potrebu da se reguliraju novi oblici turističke ponude i platforme ekonomije suradnje kako bi se uvažavali kriteriji poštenog tržišnog natjecanja, da se ojačaju sustavi kontrole i inspekcije te da se zajamči kvaliteta i zakonitost usluga koje se pružaju u zajedničkom okviru slobodnog poduzetničkog tržišnog natjecanja, uz očuvanje baštine, kulture, identiteta i kvalitete života lokalnog stanovništva;

64. u tom pogledu ukazuje na prednosti **širenja najboljih praksi, strategija i metodologija u području održivog turizma** razvijenih u sklopu raznih europskih programa kao što su PANORAMED, horizontalni projekti MED, MITOMED+ i WINTERMED, kako bi se promicale njihova kapitalizacija i replikacija;

65. stoga predlaže da se nastavi dodjeljivati **Nagrada za europsku prijestolnicu pametnog turizma**;

O digitalizaciji i podacima te njihovim prednostima za uspostavu sustava praćenja i sljedivosti djelovanja

66. naglašava **znatne promjene u distribucijskim kanalima i u načinu na koji se konzumira turizam**, što je mnogim poduzećima omogućilo da izravno dođu do svojih klijenata, a to je prilika koju mala poduzeća nisu dovoljno iskoristila;

67. ističe da su **informacije** ključna **sirovina** za turizam koja se koristi u okviru disruptivnijih inicijativa u tom sektoru;

68. prepoznaje važnost inicijative WTO-a **„Prema statističkom okviru za mjerenje održivog turizma”** ⁽¹⁾, koja uključuje gospodarsku, socijalnu i okolišnu dimenziju;

69. ističe da će razina detaljnosti, kvaliteta, tumačenje i pravilna upotreba podataka **izravno utjecati na djelotvornost političkih mjera** za suočavanje s krizom uzrokovanom COVID-om 19 i na težnju ka klimatski neutralnoj Europi;

⁽¹⁾ <https://www.unwto.org/Measuring-Sustainability-Tourism>

70. zabrinut je zbog **nedostatka usklađenosti i fragmentacije podataka** u pogledu ekonomskih učinaka turizma, čime se potkopava sistemsko donošenje odluka za potporu turističkom i prometnom sektoru;

71. naglašava da se iz službenih podataka informacije ne mogu dobiti dovoljno brzo da bi se reagiralo na trenutačnu situaciju, zbog čega su **regije i gradovi morali uvesti druge mehanizme mjerenja** koji još nisu integrirani u službene podatke;

72. pozdravlja to što je Europska komisija u ožujku 2020. postigla **dogovor s platformama ekonomije suradnje** ⁽¹²⁾ u pogledu objavljivanja ključnih podataka o turističkom smještaju i potiče Europsku komisiju da zajednički ispituju pokazatelje za utvrđivanje strategija oporavka od kojih bi turistički sektor imao koristi;

73. podsjeća da platforme ekonomije suradnje povećavaju lokalne troškove stanovanja jer se stambeni objekti koriste za smještaj putnika umjesto lokalnog stanovništva. Unatoč odluci Suda Europske unije, platforme ekonomije suradnje ne služe samo za pružanje informacija. Stoga poziva Europsku komisiju da donese zakone kojima bi se regionalnim i lokalnim vlastima pružila mogućnost da reguliraju aktivnosti takvih platformi na svojim područjima kako bi se osiguralo da se one pridržavaju jednakih administrativnih pravila o ljetnom najmu kao i tradicionalniji dionici;

74. ističe da je potrebno uspostaviti **standardizirane alate** za usmjeravanje gradova, regija i poslovnog sektora u njihovom iznalaženju održivih politika, ugrađenih u novi europski statistički program i usmjerenih na jačanje **praćenja turizma iz gospodarske, socijalne i okolišne perspektive**; naglašava potrebu za olakšavanjem dostupnosti podataka, poboljšanjem njihova ažuriranja i međusobne povezanosti te osiguravanjem usklađenog sustava mapiranja;

75. preporučuje da se utvrdi pravni okvir za izradu i objavljivanje **satelitskih računa turizma** u svakoj državi članici EU-a;

76. zalaže se za kvalitetnije prikupljanje podataka **na razini NUTS 3** o broju turista i izletnika, drugim novim oblicima smještaja i vrsti prijevoza, uključujući raščlambu po regijama i glavnim lokalnim odredištima na temelju statističkih podataka o smještaju;

77. preporučuje da se sustav mjerenja za praćenje potrošnje vode i stvaranja emisija u turističkom sektoru, uključujući turističku industriju i njezine karakteristične proizvode, uključi u **statističke evidencije o vodi, zraku i energiji**;

78. potiče Eurostat da nastavi ispitivati **velike količine podataka kao izvor** statističkih podataka o turizmu, uzimajući u obzir izazove povezane s njihovim prikupljanjem, neovisnošću, povjerljivošću, pristupačnošću, kvalitetom i dostupnošću tijekom vremena;

79. poziva na **ispitivanje problema prekomjernog turizma** uključivanjem kvalitativnih podataka o stavovima stanovništva prema turizmu u studije o dohotku i životnim uvjetima, u kratke procjene utjecaja turizma i u izvješće Europske komisije naslovljeno „Kvaliteta života u europskim gradovima”;

80. preporučuje da se nastave poticati mjere za iskorištavanje i optimiziranje opsežnog rada koji je posljednjih godina obavila Europska komisija, a koji obuhvaća **sustav pokazatelja ETIS, platformu S3** ⁽¹³⁾ za digitalizaciju i sigurnost turizma te **laboratorij za turizam sutrašnjice**;

81. poziva Komisiju i Europski parlament da u sljedeći **europski statistički program** uključe sustave i alate za praćenje koji su u većoj mjeri usmjereni na zadovoljavanje specifičnih potreba regija i gradova te omogućuju odgovarajuću sljedivost provedenih politika u području turizma;

O potrebi za ponovnim priznavanjem turizma kao ključne politike EU-a u skladu s njegovim doprinosom i potencijalom za rast te predanošću održivom razvoju

82. nada se da će aktualna kriza biti znak za uzbunu koji će potaknuti Europsku komisiju da provodi ambiciozniju politiku turizma za Europu na ekološkom, gospodarskom i društvenom planu;

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_194

⁽¹³⁾ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/tourism>

83. pozdravlja inicijativu Komisije da organizira **Europsku konvenciju o turizmu** kako bi se izradio plan za 2050. ususret održivom, inovativnom i otpornom europskom turističkom ekosustavu („Europski program za turizam 2050.”) u kojem bi regije aktivno sudjelovale;
84. izražava spremnost da organizira **konferenciju dionika na kojoj bi sudjelovala javna i privatna tijela** s ciljem razmjene iskustava povezanih s putovima oporavka koje su odabrala različita odredišta i načinom na koji će se turizam EU-a odvijati u budućnosti;
85. nada se da će Odbor za promet i turizam Europskog parlamenta udružiti snage s OR-om u iznalaženju **čvrste politike EU-a u području turizma**;
86. predlaže da se organizira **zajednički sastanak Odbora za promet i turizam Europskog parlamenta i OR-ova povjerenstva NAT** kako bi se raspravilo o budućnosti politike turizma u EU-u nakon krize uzrokovane COVID-om 19 i u vezi s raspravama o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027.;
87. raduje se održavanju bliske suradnje sa **Skupinom za turizam Europskog parlamenta** i traži da ga se u potpunosti uključi u njezin rad kako bi se osiguralo da se stajališta lokalne i regionalne razine uključe u njezine rasprave;
88. ponavlja kako je važno da države članice i njihove regionalne vlasti u svoje **operativne programe** za razdoblje nakon 2020. uvrste prioritete turizma kako bi se olakšao pristup europskim sredstvima za financiranje turističkih projekata;
89. ističe da je **malim i srednjim poduzećima i odredištima teško pristupiti postojećem mehanizmu financiranja te predlaže uvođenje praktičnih alata** (jedinstvena kontaktna točka ili internetski alat), koji bi bili povezani s upravljačkim tijelima europskih fondova i namijenjeni olakšavanju procesa podnošenja zahtjeva i obrade;
90. preporučuje da Europski odbor regija **ojača suradnju s UNWTO-om** putem memoranduma o razumijevanju i izradom zajedničkih akcijskih planova;
91. poziva Vijeće da uključi Europski odbor regija i njegove lokalne i regionalne vlasti u **radne skupine i sastanke Vijeća** povezane s turizmom;
92. predlaže izradu novog **europskog okvira za održivi turizam**, usklađenog sa zelenim planom i Programom UN-a do 2030., u kojem bi trebalo uzeti u obzir relevantne regionalne strategije i koji bi uključivao razne politike koje EU razvija i koje bi mogao razvijati u tom području, kao što su potpora digitalizaciji turističkog sektora, promicanje pametnih turističkih odredišta, dekarbonizacija turističke djelatnosti, promicanje kružnog gospodarstva, poticanje uključivog i pristupačnog turizma, zaustavljanje depopulacije ruralnih područja te poboljšanje participativnog upravljanja i javno-privatnih partnerstava;
93. poziva Europsku komisiju da razmotri mogućnost osnivanja **glavne uprave posvećene isključivo održivom turizmu** te traži od Europskog parlamenta da razmotri osnivanje posebnog parlamentarnog odbora usmjerenog na održivost turizma.

Bruxelles, 10. prosinca 2020.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS